

### 3301. Il destino del figlio di Creso

Regi Croeso, per somnum, numina praematuram filii mortem et hastam mortis causam indicaverant. | Rex igitur, *valde perterritus* (molto spaventato), servis imperaverat | **ut** omnia arma e filii conclavi asportaret, | et omni modo curaverat | **ne** filius proeliis aut certaminibus interesset (da intersum). || Sed **cum** paulo post aper ingenti magnitudine Lydiae agros vastaret, | cives regem rogaverunt **ut** eius filius **cum** reliquis adulescentulis terram belua liberaret. | Rex primum civium precibus repugnavit. | Tunc filius: «Hasta aliquando, **-ut** dei tibi per somnum nuntiaverunt-, mortis meae causa erit; || sed quomodo aper hasta me necabit?». | Croesus iam non repugnavit, sed filii vitam hospiti Adrasto commendavit. | Adrastus autem in venatu **cum** hastam torsisset non aprum, sed regis filium occidit | et proxima nocte mortem sibi ipse conscivit. (14)

|  |         |                          |                        |
|--|---------|--------------------------|------------------------|
| <i>comprensione del testo</i>                    | ...../4 | 0,5=insuff<br>1=suff     | 1=2-3<br>1,5=4         |
| <i>conoscenza delle regole morfo-sintattiche</i> | ...../4 | 1,5=discreto<br>2=ottimo | 2=5<br>2,5=6           |
| <i>resa in italiano</i>                          | ...../2 |                          | 3=7<br>3,5=8-9<br>4=10 |

### 3302. Coriolano

Romani Caium Marcium, **-cum** Volscos aspero proelio vicisset eorumque oppidum expugnasset-, Coriolanum cognominaverunt. | Sed **mox**, **-cum** plebi ob superbiam invisus esset-, Coriolanus Romam reliquit et ad Volscos confugit. | Tum **cum** Volscorum copiis longum et cruentum bellum contra Romanos gessit: || saepe eos vicit et fugavit, ac postremo Romam ipsam oppugnatione clausit. | Frustra senatus legatos ad eum misit et veniam per eos petivit. | Iam Romani animo defecerant, sed postremo Veturia mater et Volumnia uxor, **-cum** ad castra Volscorum venissent-, eius animum multis lacrimis commoverunt. | Tum Coriolanus Romam obsidere destitit et ab urbe recessit || sed, **cum** in Volscorum invidiam incidisset, morte multatus est. (11)

|  |         |                          |                        |
|--|---------|--------------------------|------------------------|
| <i>comprensione del testo</i>                    | ...../4 | 0,5=insuff<br>1=suff     | 1=2-3<br>1,5=4         |
| <i>conoscenza delle regole morfo-sintattiche</i> | ...../4 | 1,5=discreto<br>2=ottimo | 2=5<br>2,5=6           |
| <i>resa in italiano</i>                          | ...../2 |                          | 3=7<br>3,5=8-9<br>4=10 |

### 3303. La disciplina romana

A consulibus edictum erat | **ne** milites contra hostes extra ordinem pugnarent. | Forte T. Manlius **cum** comitibus castris excessit et omnia loca circum exploravit. | **Cum** autem ad hostium castra accessisset, | a praefectu equitum agnitus et ad singulare certamen laccessitus est. || Dedecus erat **tum** pugnam detrectare; | itaque Manlius, consulum edicti immemor, **cum** hoste manus conseruit eumque obruncavit. | Adulescens victor **cum** commilitonibus ad castra remeavit; | **cum** autem pater de eventu *certior factus esset* (essendo stato informato), extemplo contionem militum advocavit | et coram omnibus: «Tu quidem,» inquit, «T. Manli, **-cum** contra hostem consulum iniussu pugnaveris-, poenam peccati morte luere debes. | Triste quidem exemplum, sed valde utile et salubre in posterum erimus». | Mox lictor consulis nutu adulescentem securi percussit. (13)

|  |         |                          |                        |
|--|---------|--------------------------|------------------------|
| <i>comprensione del testo</i>                    | ...../4 | 0,5=insuff<br>1=suff     | 1=2-3<br>1,5=4         |
| <i>conoscenza delle regole morfo-sintattiche</i> | ...../4 | 1,5=discreto<br>2=ottimo | 2=5<br>2,5=6           |
| <i>resa in italiano</i>                          | ...../2 |                          | 3=7<br>3,5=8-9<br>4=10 |

### 3307. Gli Ateniesi scacciano i Persiani dalla Grecia

**Cum** Iones, *qui* (i quali) maritimas Asiae oras incolebant, a Persis defecissent | et auxilium contra eos a Graecis petivissent, | Athenienses viginti naves auxilio miserunt, Eretrienses quinque. | Sed Dareus, Persarum rex Iones imperio suo rursus subegit. | Tunc, **-cum** ingentem classem paravisset-, ad Graeciam misit | **ut** Athenienses et Eretrienses puniret. | Huic classi Datis atque Artaphernes *praeerant* (erano a capo, con il dat.), | *qui* (i quali) **-cum** ad Euboeam insulam appulissent-, statim Eretriam oppugnare inceperunt. || Per sex dies Eretrienses fortissime restiterunt, | septimo autem die Persae victores, **-cum** urbem occupavissent-, *funditus everterunt* (la rasero al suolo). | Tum Hippias, exsul Athenis, Persis persuasit | **ut** ad Atticae oram navigarent Athenasque oppugnarent. | Tandem Athenienses victores evaserunt et barbaros ex Graecia expulerunt. (16)

|  |         |                          |                        |
|--|---------|--------------------------|------------------------|
| <i>comprensione del testo</i>                    | ...../4 | 0,5=insuff<br>1=suff     | 1=2-3<br>1,5=4         |
| <i>conoscenza delle regole morfo-sintattiche</i> | ...../4 | 1,5=discreto<br>2=ottimo | 2=5<br>2,5=6           |
| <i>resa in italiano</i>                          | ...../2 |                          | 3=7<br>3,5=8-9<br>4=10 |

### 3301. Il destino del figlio di Creso

Regi Croeso, per somnum, numina praematuram filii mortem et hastam mortis causam indicaverant. | Rex igitur, *valde perterritus* (molto spaventato), servis imperaverat | **ut** omnia arma e filii conclavi asportaret, | et omni modo curaverat | **ne** filius proeliis aut certaminibus interesset (da intersum). || Sed **cum** paulo post aper ingenti magnitudine Lydiae agros vastaret, | cives regem rogaverunt **ut** eius filius **cum** reliquis adulescentulis terram belua liberaret. | Rex primum civium precibus repugnavit. | Tunc filius: «Hasta aliquando, **-ut** dei tibi per somnum nuntiaverunt-, mortis meae causa erit; || sed quomodo aper hasta me necabit?». | Croesus iam non repugnavit, sed filii vitam hospiti Adrasto commendavit. | Adrastus autem in venatu **cum** hastam torsisset non aprum, sed regis filium occidit | et proxima nocte mortem sibi ipse conscivit. (14)

### 3302. Coriolano

Romani Caium Marcium, **-cum** Volscos aspero proelio vicisset eorumque oppidum expugnasset-, Coriolanum cognominaverunt. | Sed **mox**, **-cum** plebi ob superbiam invisus esset-, Coriolanus Romam reliquit et ad Volscos confugit. | Tum **cum** Volscorum copiis longum et cruentum bellum contra Romanos gessit: || saepe eos vicit et fugavit, ac postremo Romam ipsam oppugnatione clausit. | Frustra senatus legatos ad eum misit et veniam per eos petivit. | Iam Romani animo defecerant, sed postremo Veturia mater et Volumnia uxor, **-cum** ad castra Volscorum venissent-, eius animum multis lacrimis commoverunt. | Tum Coriolanus Romam obsidere destitit et ab urbe recessit || sed, **cum** in Volscorum invidiam incidisset, morte multatus est. (11)

### 3303. La disciplina romana

A consulibus edictum erat | **ne** milites contra hostes extra ordinem pugnarent. | Forte T. Manlius **cum** comitibus castris excessit et omnia loca circum exploravit. | **Cum** autem ad hostium castra accessisset, | a praefectu equitum agnitus et ad singulare certamen lacessitus est. || Dedecus erat **tum** pugnam detrectare; | itaque Manlius, consulum edicti immemor, **cum** hoste manus conseruit eumque obtruncavit. | Adulescens victor **cum** commilitonibus ad castra remeavit; | **cum** autem pater de eventu *certior factus esset* (essendo stato informato), extemplo contionem militum advocavit | et coram omnibus: «Tu quidem,» inquit, «T. Manli, **-cum** contra hostem consulum iniussu pugnaveris-, poenam peccati morte luere debes. | Triste quidem exemplum, sed valde utile et salubre in posterum erimus». | Mox licitor consulis nutu adulescentem securi percussit. (13)

### 3307. Gli Ateniesi scacciano i Persiani dalla Grecia

**Cum** Iones, *qui* (i quali) maritimas Asiae oras incolebant, a Persis defecissent | et auxilium contra eos a Graecis petivissent, | Athenienses viginti naves auxilio miserunt, Eretrienses quinque. | Sed Dareus, Persarum rex Iones imperio suo rursus subegit. | Tunc, **-cum** ingentem classem paravisset-, ad Graeciam misit | **ut** Athenienses et Eretrienses puniret. | Huic classi Datis atque Artaphernes *praeerant* (erano a capo, con il dat.), | *qui* (i quali) **-cum** ad Euboeam insulam appulissent-, statim Eretriam oppugnare inceperunt. || Per sex dies Eretrienses fortissime restiterunt, | septimo autem die Persae victores, **-cum** urbem occupavissent-, *funditus everterunt* (la rasero al suolo). | Tum Hippas, exsul Athenis, Persis persuasit | **ut** ad Atticae oram navigarent Athenasque oppugnarent. | Tandem Athenienses victores evaserunt et barbaros ex Graecia expulerunt. (16)